

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

ศึกษากรณี : การคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์

โดย นายประสาร โสมเสมอสุวรรณ

อาจารย์ที่ปรึกษา: ศษสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.วิสูตร ตูยานนท์

หลักสูตร: นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายธุรกิจ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

พ.ศ. 2560

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสมัยใหม่ นอกจากจะก่อให้เกิดปัญหาหลายๆ ด้านที่เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ในงานสร้างสรรค์ประเภทที่เป็นภาพและเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อยู่ในรูปของภาพยนตร์ทั้งที่เป็นปัญหากฎหมายและปัญหาทางปฏิบัติแล้วยังทำให้การละเมิดลิขสิทธิ์งานสร้างสรรค์ประเภทนี้กระทำกันได้อย่างง่ายดายกว้างขวางและรวดเร็วครั้งละมากๆ จึงสร้างรายได้ให้แก่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์เป็นจำนวนมหาศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็น ภาพยนตร์ ทำให้มีการละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทนี้ในแทบทุกประเทศโลกที่สามซึ่งรวมทั้งประเทศไทยด้วย อันก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากมายต่อเจ้าของลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ทำให้ขาดทุนถึงขนาดที่อาจจะทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ อันส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศของผู้สร้างภาพยนตร์เป็นอันมาก เพราะการส่ง ออกภาพยนตร์น่าจะสร้างรายได้ให้แก่ประเทศผู้ส่งออกได้เป็นอย่างมาก หากไม่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์อย่างในปัจจุบัน วิสาหกิจ ที่ได้รับความเสียหายจากการละเมิดลิขสิทธิ์นี้ จึงกดดันให้สหรัฐฯ บีบบังคับประเทศที่ละเมิดลิขสิทธิ์สหรัฐฯ ให้ป้องกันและปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ของตนอย่างเข้มงวดและเคร่งครัด ประเทศไทยจึงใช้มาตรการป้องกันและปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์รุนแรงมากจนเกิดปัญหาทั้งที่เป็นปัญหากฎหมายและปัญหาในทางปฏิบัติ นอกจากนั้นปัญหากฎหมายว่าใครมีลิขสิทธิ์ในส่วนใดของภาพยนตร์แต่ละเรื่องและการจ่ายค่าลิขสิทธิ์ภาพยนตร์จะต้องจ่ายให้แก่ใครและใครเป็นผู้มีสิทธิที่จะมาเรียกเก็บค่าลิขสิทธิ์ กับปัญหาการเรียกเก็บค่าลิขสิทธิ์ซ้ำซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการฉายภาพยนตร์ทางโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมยังคงเป็นปัญหากฎหมายที่ยังหาคำตอบมิได้ เพราะมีลิขสิทธิ์อื่นซ้ำซ้อนกันอยู่ ซึ่งอาจทำให้มีปัญหาในเรื่องการบังคับใช้สิทธิของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ต่างๆ เป็นจำนวนมากและทำให้มีการฟ้องร้องกันไม่รู้จบ

เพราะภาพยนตร์ทุกเรื่องมาจากความคิดเนื่องจากในตัวเองความคิดนั้นสามารถที่จะนำมาปรับแต่ง หรือแต่งเติมให้เป็นเรื่องราวขึ้นได้โดยที่มาจากความคิดน่าจะหยิบยกขึ้นมาจากสิ่งต่าง ๆ

รอบตัวไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวจากประสบการณ์จริงหรือประสบการณ์ของคนรอบข้างก็ตาม หลังจากที่ได้แนวความคิดเรื่องราวที่จะนำมาใช้สร้างภาพยนตร์แล้วขั้นตอนต่อไปที่สำคัญคือ การหาแหล่งเงินทุนที่จะนำมาขยายผลงานของตนต่อไป เนื่องจากหลักการพื้นฐานของกฎหมายลิขสิทธิ์คือ กฎหมายให้ความคุ้มครองกับการแสดงออกซึ่งความคิด (Expression of Idea) โดยไม่คุ้มครองตัวความคิด โดยตรงสำหรับในกฎหมายไทยก็ได้ตรงบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักการดังกล่าวเป็นครั้งแรกในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 อย่างชัดเจนในมาตรา 6 วรรคท้าย

การคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่คลุมถึงความคิด หรือขั้นตอนกรรมวิธี หรือระบบวิธีใช้ หรือทำงานหรือแนวความคิด หลักการ การค้นพบหรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการในข้อตกลงทริปส์ (TRIPS) ข้อ 9 (2) ดังนี้ “ความคุ้มครองลิขสิทธิ์จะคลุมถึงการแสดงออก แต่ไม่คลุมถึงความคิด กรรมวิธี วิธีปฏิบัติหรือแนวความคิดทางวิทยาศาสตร์” ปัญหาขั้นต่อไปก็คือ เราจะจำแนกได้อย่างไรจึงถือว่าเป็นการแสดงออกทางความคิด

หลักการจากข้อตกลงทริปส์ดังกล่าวความแตกต่างระหว่างความคิด และการแสดงออกซึ่งความคิด ได้ดังนี้

1) ตัวความคิดทั่ว ๆ ไป หรือแนวความคิดพื้นฐานของงานความคิดประเภทนี้จะเกิดขึ้นภายในใจของผู้สร้างสรรค์ ตัวอย่างเช่น บุคคลหนึ่งตกลงใจที่จะเขียนโครงกลอน บทเพลงหรือบทภาพยนตร์ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นเพียงความคิดที่อยู่ในใจของเขา ซึ่งกฎหมายจะไม่ก้าวล่วงเข้าไปคุ้มครอง เนื่องจากสิ่งที่ว่านี้ยังไม่มีลักษณะที่เป็นงานหากเป็นเพียงสิ่งซึ่งเป็นนามธรรมเท่านั้น

2) การแสดงออกซึ่งความคิดเป็นสิ่งที่ผู้สร้างสรรค์ได้ถ่ายทอดแนวความคิดพื้นฐานที่มีอยู่ในใจให้การเป็นสิ่งที่ป็นรูปธรรม โดยทำการแต่งเติมรูปแบบรูปร่างรายละเอียด ลักษณะ และส่วนประกอบอื่นลงไปในการคิดนั้น ตัวอย่างเช่น พล็อตเรื่องราวนวนิยายที่นักประพันธ์มีอยู่ในใจถือเป็นความคิดในประเภทแรก หากจะเขียนขึ้นเป็นนวนิยายนักประพันธ์จะต้องแต่งเติมบุคลิกลักษณะตัวละคร บทสนทนารายละเอียดของเนื้อเรื่อง และอื่น ๆ เพิ่มเติมขึ้นไป หรือในการวาดภาพจิตรกรผู้วาดภาพจะต้องใส่รูปลักษณะ สี แสง เงาของรูปวาดนั้น ซึ่งความคิด และรายละเอียดต่าง ๆ ที่ผู้สร้างสรรค์ได้แสดงออกมานี้จำเป็นต้องอาศัยความชำนาญ ความรู้ การศึกษาค้นคว้า และจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งในสายตาของกฎหมายความคิดประเภทหลังนี้ถือเป็นผลงาน และการสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นจากสติปัญญาของบุคคล และเป็นสิ่งที่มีคุณค่าควรแก่การคุ้มครอง

อีกประการก็คือ ข้อตกลงทริปส์ไม่ได้กำหนดเป็นเงื่อนไขว่างานที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์จะต้องปฏิบัติตามแบบพิธีอย่างใดอย่างหนึ่ง ยิ่งกว่านั้นโดยบทบัญญัติข้อ 9 (1) ของความตกลงทริปส์ที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกปฏิบัติตามหลักการในข้อ 1 ถึง 21 ของอนุสัญญากรุงเบิร์น มีผลทำให้หลักการคุ้มครองโดยอัตโนมัติซึ่งกำหนดไว้ในข้อ 5 (2) ของอนุสัญญากรุง

เบิร์น ผูกพันประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลก กล่าวโดยสรุปว่า งานอันมีลิขสิทธิ์จะให้ความคุ้มครองโดยทันทีเมื่อมีการสร้างสรรค์โดยปราศจากแบบพิธีใดประเทศสมาชิกจะกำหนดเงื่อนไขของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดให้มีการบันทึกงาน การจดทะเบียน หรือมีการฝากสำเนาในงานในลักษณะหนึ่งลักษณะใดไม่ได้

จากการศึกษามาตรการในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาในกรณี มาตรการในการคุ้มครองเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ และเมื่อนำมาวิเคราะห์จึงพบว่า มาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ยังคงมีปัญหา ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 15 กำหนดให้เจ้าของลิขสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียวดังต่อไปนี้

- (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (3) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์

และสิ่งบันทึกเสียง

- (4) ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น

(5) อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิ์ตาม (1) (2) และ (3) โดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดหรือไม่ก็ได้ แต่เงื่อนไขดังกล่าวจะกำหนดในลักษณะที่เป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมไม่ได้

สิทธิดังกล่าวให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ทุกประเภทซึ่งรวมถึงงานแพร่เสียงแพร่ภาพด้วย ฉะนั้น เมื่อมีการเผยแพร่งานดนตรีกรรมหรืองานภาพยนตร์ต่อสาธารณชน โดยการแพร่เสียงทางวิทยุกระจายเสียง หรือการแพร่เสียงและหรือภาพทางวิทยุโทรทัศน์ ผู้ทำการเผยแพร่งานดนตรีกรรมหรืองานภาพยนตร์ต่อสาธารณชนก็จะได้รับสิทธิแต่เพียงผู้เดียวตามมาตรา 15 เช่นเดียวกันกับเจ้าของงานดนตรีกรรมและงานภาพยนตร์ที่ตนนำออกเผยแพร่ เช่นนี้หากมีการทำซ้ำหรือดัดแปลงงานดนตรีกรรมหรืองานภาพยนตร์ดังกล่าวใครจะเป็นผู้เสียหาย ระหว่างเจ้าของงานดนตรีกรรมหรืองานภาพยนตร์หรือเจ้าของงานแพร่เสียงแพร่ภาพ

ปัญหาของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ในปัจจุบันนั้น สามารถเกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ เนื่องจากอุตสาหกรรมภาพยนตร์กำลังได้รับความนิยมมากมีการสร้างภาพยนตร์ออกมาแข่งกันมากมาย โดยอาจเกิดปัญหาหลากหลายอย่างด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับการใช้สิทธิ์ของ

เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ ปัญหาเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์กรณีที่ผู้อำนวยการสร้างผู้จัดจำหน่าย ผู้กำกับการแสดง หรือนักแสดงปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ที่มีผลต่องานอันมีลิขสิทธิ์อื่นในกรณีตัวความคิดกรณีบทประพันธ์ หรือบทภาพยนตร์

ความแตกต่างระหว่างผู้สร้างสรรค์งาน และเจ้าของลิขสิทธิ์คำว่าผู้สร้างสรรค์งาน หมายถึงบุคคลผู้ซึ่งทำหรือก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์ ส่วนเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ หมายถึง บุคคลที่ถือครอบครองลิขสิทธิ์

ผู้สร้างสรรค์งานก็คือบุคคลที่สร้างงาน และไม่จำเป็นต้องมีพิธีการอะไรมากนัก ในส่วนของจดทะเบียน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือสามารถคุ้มครองได้ด้วยระบบที่ไม่มีพิธีรีตองมากนัก ผู้สร้างสรรค์งานจำเป็นต้องเป็นผู้ประดิษฐ์ชิ้นงาน แต่ก็ยังมีกรณียกเว้นด้วย

สำหรับการสร้างสรรค์งานภาพยนตร์นั้นถือเป็นกรณีพิเศษแตกต่างจากการสร้างสรรค์งานอื่น ๆ เช่น การเขียนหนังสือ การแปลบทประพันธ์ เป็นต้น เพราะเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่นเกิดว่าหนึ่งคนขึ้นไป จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาเรื่องความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์จึงจัดอยู่ในประเภทพิเศษ และไม่อาจถือเป็น “งานที่รวบรวมหรือประกอบเข้าด้วยกัน” ตามความหมายที่บัญญัติไว้ในมาตรา 12 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้

งานใดมีลักษณะเป็นการนำเอางานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มารวบรวม หรือประกอบเข้ากัน โดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือเป็นการนำเอาข้อมูลหรือสิ่งอื่นใดซึ่งสามารถอ่าน หรือถ่ายทอดได้โดยอาศัยเครื่องกล หรืออุปกรณ์อื่นใดมารวบรวม หรือประกอบเข้าด้วยกัน หากผู้ที่ได้รวบรวมหรือประกอบเข้ากัน ซึ่งงานดังกล่าวขึ้นโดยคัดเลือกหรือจกลำดับในลักษณะซึ่งมิได้ลอกเลียนงานของบุคคลอื่นให้ผู้ที่ได้รวบรวม หรือประกอบเข้ากันนั้นมีลิขสิทธิ์ในงานที่ได้รวบรวม หรือประกอบเข้ากันตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ในงานหรือข้อมูล หรือสิ่งอื่นใดของผู้สร้างสรรค์เดิมที่ถูกนำมารวบรวม หรือประกอบเข้าด้วยกัน

2. ปัญหาในการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ได้รับอนุญาตแพร่เสียงแพร่ภาพที่มีต้นกำเนิดในต่างประเทศ

สำหรับปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ได้รับอนุญาตเพียงผู้เดียวให้ทำการแพร่เสียงแพร่ภาพในประเทศไทยสำหรับงานที่มีสัญญาณการแพร่เสียงแพร่ภาพต้นกำเนิดในต่างประเทศโดยใช้สัญญาณการแพร่เสียงแพร่ภาพจากต้นกำเนิดหรือสัญญาณจากประเทศอื่นนั้น จำต้องมีการกำหนด

หลักเกณฑ์การคุ้มครองให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตด้วยการเพิ่มบทมาตราและแก้ไขบทบัญญัติในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 กำหนดให้การกระทำใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นการขัดขวางการแสวงหาประโยชน์ของเจ้าของงานแพร่เสียงแพร่ภาพนั้น และผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการแพร่เสียงแพร่ภาพภายในประเทศเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ได้รับอนุญาตและเป็นความผิดอาญา โดยเสนอให้มีการเพิ่มบทมาตราเป็น

“มาตรา 29/1 การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานแพร่เสียงแพร่ภาพที่มีสัญญาฉบับต้นกำเนิดจากต่างประเทศอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 (5) ในราชอาณาจักร ไม่ว่าจะกระทำโดยการใช้อิทธิพลจากที่ใด ให้ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการแพร่เสียงแพร่ภาพงานนั้นภายในราชอาณาจักร ถ้าได้กระทำความผิดต่อไปนี้

- (1) จัดทำโฮตทัศน์วัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน
- (2) แพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน
- (3) จัดให้ประชาชนฟังและหรือชมงานแพร่เสียงแพร่ภาพโดยเรียกเก็บเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นในทางการค้า

และแก้ไขมาตรา 69 วรรคหนึ่ง จากเดิม “ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 30 หรือมาตรา 52 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท”

เป็น “ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ สิทธิของผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการแพร่เสียงแพร่ภาพงานนั้นภายในราชอาณาจักร หรือสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 29/1 มาตรา 30 หรือมาตรา 52 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ภายหลังการแก้ไขดังกล่าวแล้วการแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำหรือการกระทำใดด้วยการใช้อิทธิพลจากสัญญาต้นกำเนิดในต่างประเทศหรือสัญญาอื่นใดอันมีลักษณะเป็นการขัดขวางการแสวงหาประโยชน์ของผู้ได้รับอนุญาตแพร่เสียงแพร่ภาพในราชอาณาจักรก็ไม่สามารถทำได้โดยชอบ ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนให้ผู้ที่ต้องการจะทำการแพร่เสียงแพร่ภาพงานอันมีลิขสิทธิ์ต้องดำเนินการขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์ได้ประโยชน์จากการใช้งานอย่างเป็นธรรมและผู้ได้รับอนุญาตแพร่เสียงแพร่ภาพในราชอาณาจักรไม่ถูกขัดขวางการแสวงหาประโยชน์จากการดำเนินการ

3. ปัญญาอายุการคุ้มครองงานภาพยนตร์

วัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งของลิขสิทธิ์คือการส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์งานและในขณะเดียวกันก็คำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมด้วย เพื่อรักษาคุณภาพของทั้งสองส่วนไว้ แนวคิดในการคุ้มครองโดยมีกำหนดเวลาจึงเกิดขึ้น การคุ้มครองสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์จึงมีระยะเวลาซึ่งเมื่อพ้นกำหนดเวลาแห่งการคุ้มครองแล้ว งานอันมีลิขสิทธิ์นั้นก็จะกลายเป็นงานสาธารณะเพื่อประโยชน์ของทุกภาคส่วน ด้วยเหตุผลดังกล่าวการกำหนดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้สร้างสรรค์และสังคม แต่การคุ้มครองงานแพร่เสียงแพร่ภาพที่มีได้สร้างสรรค์งานขึ้นใหม่ออกสู่สังคมให้ได้รับความคุ้มครองอย่างงานอันมีลิขสิทธิ์อื่นตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จะเกิดผลให้อายุลิขสิทธิ์ของงานโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง ซึ่งมีกำหนดห้าสิบปีนับแต่สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น ตามมาตรา 21 อาจได้รับการขยายออกไป กล่าวคือ หากมีการนำงานโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียงออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยการแพร่เสียงทางวิทยุกระจายเสียง การแพร่เสียงและหรือภาพทางวิทยุโทรทัศน์ในลักษณะนำงานเดิมออกฉายหรือนำออกแสดง โดยไม่มีการดัดแปลงหรือเพิ่มเติมส่วนใดเลยในปีที่ห้าสิบนับแต่สร้างสรรค์งานซึ่งเป็นปีสุดท้ายของการได้รับความคุ้มครองก่อนที่งานนั้นจะกลายเป็นงานสาธารณะ เช่นนี้ก็จะทำให้ผู้เผยแพร่งานภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียงดังกล่าวนั้นเป็นเจ้าของงานภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียงดังกล่าวนั้นจะกลายเป็นงานสาธารณะต่อเมื่อพ้นกำหนดอายุการคุ้มครองงานแพร่เสียงแพร่ภาพที่เพิ่งได้รับการคุ้มครองซึ่งเมื่อรวมแล้วเท่ากับต้องรอถึงหนึ่งร้อยปีงานภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียงดังกล่าวจึงจะกลายเป็นงานสาธารณะเช่นนี้ การกำหนดระยะเวลาอายุการคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ก็มีได้ก่อให้เกิดประโยชน์อะไรแก่สาธารณะเพื่อประโยชน์ของทุก ๆ ภาคส่วน

4. ปัญหาหลักเกณฑ์การคุ้มครองของอนุสัญญาระหว่างประเทศ กับหลักเกณฑ์การคุ้มครองของประเทศไทย

Provisions of the Berne Convention for the protection of Literary and Artistic Works (1971) mentioned in the TRIPs Agreement (Berne Convention) เป็นอนุสัญญาที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี อนุสัญญานี้มุ่งเน้นการกำหนดกรอบการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรมเป็นสำคัญ มิได้กำหนดหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองงานแพร่เสียงแพร่ภาพไว้โดยตรง คงกำหนดเรื่องงาน

แพร่เสียงแพร่ภาพและสิทธิข้างเคียงไว้ใน Article 11 bis (1) ว่าผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรมและศิลปกรรม ทรงสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการ

1. ให้มีการแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยวิธีใด ๆ ทางระบบคลื่นวิทยุ

2. ให้มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชนทางระบบสายส่งสัญญาณ หรือการแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำที่ทำโดยองค์กรที่มีใช้ผู้สร้างสรรค์

3. ให้มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยทางลำโพง หรือเครื่องมือถ่ายทอดใด ๆ ส่วนสิทธิของผู้ดำเนินการแพร่เสียงแพร่ภาพ (2) ของมาตราเดียวกันกำหนดให้เป็นเรื่องภายในของประเทศภาคีที่จะกำหนดหลักเกณฑ์

สำหรับ Provisions of the International Convention for the protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organizations (the Rome Convention) (1961) mentioned in the TRIPs Agreement ซึ่งประเทศไทยไม่ได้เข้าเป็นภาคี ได้กำหนดหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองงานแพร่เสียงแพร่ภาพไว้ใน Article 13 ว่า

(สิทธิขั้นต้นสำหรับองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ)

องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพต้องมีสิทธิในการที่จะอนุญาตให้ดำเนินการหรือห้ามการดำเนินการดังต่อไปนี้

1) แพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำในงานแพร่เสียงแพร่ภาพของตน

2) บันทึกงานแพร่เสียงแพร่ภาพของตน

3) ทำซ้ำ

(ก) บันทึกงานแพร่เสียงแพร่ภาพของตนซึ่งทำขึ้นโดยไม่ได้รับความยินยอมขององค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ

(ข) บันทึกงานแพร่เสียงแพร่ภาพของตนซึ่งทำขึ้นโดยได้รับการยกเว้นให้ทำได้ตามเงื่อนไขใน Article 15 ในกรณีที่การทำขึ้นนั้นได้ทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์แตกต่างไปจากวัตถุประสงค์ใน Article 15

4. เผยแพร่ต่อสาธารณชนในงานแพร่ภาพแพร่เสียงของตนโดยมีการเรียกเก็บค่าเข้าชมในกรณีนี้ให้เป็นเรื่องกฎหมายภายในของประเทศสมาชิกที่จะกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อคุ้มครองการดำเนินการดังกล่าว

สำหรับอายุการคุ้มครองนั้นประเทศสมาชิกต้องกำหนดไม่ต่ำกว่า 20 ปี นับแต่วันสิ้นสุดของปีที่การแพร่เสียงแพร่ภาพได้ดำเนินการตาม Article 14

จากหลักเกณฑ์ใน Provisions of the Berne Convention for the protection of Literary and Artistic Works (1971) mentioned in the TRIPs Agreement และ Provisions of the International Convention for the protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organizations (the Rome Convention) (1961) mentioned in the TRIPs Agreement ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่างานแพร่เสียงแพร่ภาพนั้นมีชิ้นงานอันมีลิขสิทธิ์โดยแท้เป็นเพียงงานสืบเนื่องในการทำงานอันมีลิขสิทธิ์ออกเผยแพร่สู่สาธารณชนจึงมีหลักเกณฑ์ในการให้ความคุ้มครองแตกต่างไปจากการคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์โดยแท้

จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในภาพยนตร์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เปรียบเทียบกับกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญากรุงเบิร์น ค.ศ. 1976 และกฎหมายของสหรัฐอเมริกา พบว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยยังมีช่องโหว่อยู่และยังมีโอกาสให้ความคุ้มครองแก่ลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ได้อย่างเต็มที่

ผู้เขียนจึงเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ว่าเนื่องจากงานภาพยนตร์มีบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายเช่นผู้เขียนบท ผู้อำนวยการสร้าง ผู้กำกับการแสดง นักแสดงและวงดนตรี ในการสร้างภาพยนตร์นี้หลายคน จึงต้องถือว่าผู้สร้างภาพยนตร์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์เพราะผู้สร้างภาพยนตร์เป็นผู้เสียค่าตอบแทนให้ทุกๆฝ่ายที่เข้าร่วมงานการสร้างภาพยนตร์ และเป็นผู้ที่มีอำนาจที่จะใช้ หรืออนุญาตให้ผู้อื่นใช้ลิขสิทธิ์ภาพยนตร์นั้นตลอดจนสามารถเรียกค่าเสียหายจากผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์นั้นได้ด้วย

บรรณานุกรม

หนังสือ

กรมทรัพย์สินทางปัญญาและโครงการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจไทย-เยอรมัน (GTZ). (มกราคม-มิถุนายน 2551).

จักรกฤษณ์ ควรวจน์. (2541). *กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยลิขสิทธิ์สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า*. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.

จิตติ ดิงศภัทย์. (2526). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 มาตรา 354 ถึง มาตรา 452*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์. หน้า 179.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2539). *ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา*. กรุงเทพฯ : นิติธรรม

รัชชัย สุภผลศิริ. (2539). *คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : นิติธรรม

_____. (2544). *คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : นิติธรรม

เทิดชัย ธนพงศ์พร. (2556). *งานแพร่เสียงแพร่ภาพตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ คุ่มครองอย่างไรให้ เป็นธรรม*.

สมพร พรหมหิตาธร. (2538). *กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน

Correa, C.M. (1993). *Legal Protection and Innovation in the Software Industry*. USA : World Competition.

Joyee, C. et al. (1991). *Copyright Law*. New York : Matthew Bender.

Stewart, Stephen M. (1989). *International Copyright and Neighboring rights*. London : Butterworths.

Vaver, D. (1986). *The Nation Treatment Requirements of the Berne and Universal Copyright Convention* (Part One). n.p.

White, Blanco T.A., Jacob, & Davies, Jeramy D. (1978). *Patents, Trade Marks, Copyright and Industrial Designs*. London : Sweet & Maxwell.

วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์

กฤษณ ทองคำแท้. (2550). *ปัญหากำหนดค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายเชิงลงโทษ.*

วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม. หน้า 44.

กฤษดา เกิดดี. (2541). *ภาพยนตร์: ความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์และบทบริบทศึกษาศาสตร์ฟิล์ม
นัวร์ (Film Noir).* สารนิพนธ์วารสารศาสตร์บัณฑิต. ม.ป.ท.

ณทพงษ์ วิยะรัตน์. (2550). *การคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์: ปัญหาและแนวทางแก้ไข.*

นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ปริญญา ชมเสวก. (2550). *ค่าเสียหายเชิงลงโทษในคดีละเมิด.* วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 21.

มิตรชาย ถังทอง. (2550). *ปัญหาเกี่ยวกับการพิสูจน์ค่าเสียหายเชิงลงโทษในคดีละเมิดลิขสิทธิ์.*

วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม. หน้า 11-12.

เมธาวิ สาระไทย. (2546). *ค่าเสียหายในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ในงานดนตรีกรรม งานสิ่งบันทึกและงาน*

โสตทัศนวัสดุ. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย. หน้า 8.

วารสาร บทความ

ภาณุ อารี. (2540). ภาพยนตร์ไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน. *สารคดี*, 13 (5), หน้า 102-120.

วิสูตร ตูยานนท์. (2554). *ความรับผิดชอบระหว่างประเทศและระบอบความรับผิดชอบสำหรับโรงไฟฟ้า*

นิวเคลียร์. *วารสารศรีปทุม*. 4, มกราคม-ธันวาคม หน้า 24.

ฐานข้อมูลออนไลน์

นรินทร์ นำเจริญ. *การละเมิดลิขสิทธิ์.* (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก

http://mail.chaiangmail.ac.th/mnarinn_private.

เยาวลักษณ์ เคลือบมาศ. (2557). *วิชานวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์.* เข้าถึงได้จาก

[http://mail.chiangmail.ac.th/narinn_private mc_400/mc_400_23.htm](http://mail.chiangmail.ac.th/narinn_private_mc_400/mc_400_23.htm).

สุรศักดิ์ มณีศรี. *ละเมิด* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก

www.moj.go.th/upload/sub_km/uploadfiles//4225_3936.pdf.